

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ректор Херсонського державного університету,

_____ Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ

« ____ » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування з

Неорганічної та органічної хімії. Методики навчання хімії

для здобуття ступеня вищої освіти «**магістр**»

на базі попередньої вищої освіти

(заочна форма навчання)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

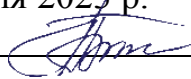
Спеціальність: 014 Середня освіта

Спеціалізація: 014.06 Хімія

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено на засіданні
кафедри хімії та фармації

Протокол № 9 від « 03» квітня 2023 р.

В.о. завідувачки кафедри Тетяна ПОПОВИЧ

ПОГОДЖЕНО

на засіданні Вченої ради медичного факультету

медичного факультету

Голова Вченої ради Наталія ВАСИЛЬЄВА

«17» квітня 2023 р., пр. № 8а

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Зміст програми	5
3. Перелік питань фахового вступного випробування з неорганічної та органічної хімії, методики навчання хімії	16
4. Список рекомендованих джерел	20
5. Критерії оцінювання знань з фахового вступного випробування	23

Загальні положення

Програма фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня **магістра**, на основі вищої освіти **бакалавр та освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст** розроблена відповідно до збірника навчальних програм обов'язкових / вибіркового освітніх компонент / навчальних дисциплін підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 102 Хімія; 014 Середня освіта, спеціалізація 014.06 Хімія; 226 Фармація, промислова фармація; 227 Фізична терапія, ерготерапія; 014 Середня освіта, спеціалізація 014.11 Фізична культура; 017 Фізична культура і спорт та другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальностей 102 Хімія; 014 Середня освіта, спеціалізація 014.06 Хімія; 222 Медицина, затвердженого Вченою радою ХДУ (протокол № 14 від 28.02.2022 р.), авторських програм кафедри органічної та біологічної хімії, затверджених Вченою радою ХДУ (протокол № 9 від 26.02.2018 р.).

Організація та проведення фахових вступних випробувань відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету (Наказ ХДУ від 04.03.2020 № 246-Д) та відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 р. (Наказ МОН України від 15 березня 2023р. № 276).

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за рівнем вищої освіти магістр

Форма вступного випробування: вступне випробування проводиться усно.

Тривалість вступного випробування – на виконання відведено 20 хвилин.

Результат вступного випробування оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Перепусткою на вступне випробування є Аркуш результатів вступних випробувань, паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явились на фахове вступне випробування без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Зміст програми

Загальна та неорганічна хімія

1. Основні закони хімії

Основні положення атомно-молекулярного вчення. Основні хімічні поняття - елемент, атом, молекула. Прості речовини, алотропія. Складні речовини, відносна атомна і молекулярна маси. Закон Авогадро. Число Авогадро. Моль. Молярна маса. Молярний об'єм газоподібної речовини.

Закон збереження маси і енергії та його значення в хімії. Основні закони хімії. Взаємозв'язок маси і енергії. Поняття про дефект мас. Закон сталості складу. Дальтоніди і бертоліди. Закон еквівалентів. Сучасна номенклатура неорганічних сполук.

2. Будова атома

Корпускулярно-хвильовий дуалізм випромінювання його рівняння. Фотоефект. Спектри атома. Теорія атома Гідрогену по Бору. Корпускулярно-хвильовий дуалізм частинок. Хвилі де Бройля. Принцип невизначеності Гейзенберга.

Квантові числа. Атомні орбіталі (АО). Фізичний зміст квантових чисел.

Багатоелектронні атоми. Характеристичні рентгенівські спектри атомів. Закон Мозлі. Ядро атома як динамічна система протонів і нейтронів. Заряди ядер атомів. Ізотопи. Три принципи заповнення АО: принцип найменшої енергії, принцип Паулі, правило Гунда. Порядок заповнення АО. Електронні формули.

Деякі властивості атомів. Атомні радіуси. Потенціали іонізації. Спорідненість до електрону. Відносна електронегативність. Умовні йонні радіуси.

3. Періодичний закон Д.І. Менделєєва і будова атома

Сучасне формулювання періодичного закону. Періодичність змін властивостей елементів як прояв періодичності змін електронних конфігурацій.

Періодична система як вираження періодичного закону. Структура періодичної системи. Періоди і групи. Взаємозв'язок між номерами періоду і групи періодичної системи і електронною будовою атомів. Особливості електронних конфігурацій атомів елементів. А і В груп.

Зміна атомних радіусів, потенціалів іонізації і величин спорідненості до електрона в групах і періодах. Зв'язок положення елемента в періодичній системі з властивостями його атомів і утворених ним простих і складних речовин. Значення періодичного закону Д.І.Менделєєва.

4. Хімічний зв'язок

Основні характеристики хімічного зв'язку: довжина зв'язку, енергія зв'язку. Основні типи хімічного зв'язку: ковалентний і йонний. Ефективний заряд атома в молекулі. Полярність зв'язку. Дипольний момент зв'язку і молекули в цілому. Електронегативність елементів. Ступінь окиснення. Координаційне число.

Валентність. Ковалентність атома. Ковалентний зв'язок. Метод валентних зв'язків (ВЗ).

Два механізми утворення ковалентних зв'язків: взаємодія неспарених електронів і донорно-акцепторна взаємодія.

Ковалентності атомів елементів 1-го, 2-го і 3-го періодів. Насиченість, направленість і поляризуємість ковалентного зв'язку. Гібридизація АО. Типи гібридизації і стереохімія молекул в світлі уяви метода ВЗ σ - і π -зв'язки.

Йонний зв'язок. Властивості сполук з йонним і ковалентним зв'язком. Міжмолекулярні взаємодії. Конденсований стан речовин. Атомні, молекулярні і йонні кристалічні ґратки.

5. Енергетика і напрямок хімічних процесів

Теплові ефекти хімічних реакцій. Теплоти утворення хімічних сполук. Закон Гесса. Зміна внутрішньої енергії системи. Ентальпія. Ентропія. Ізобарно-ізотермічний потенціал. Оцінка можливості протікання хімічної реакції в заданому напрямку.

6. Швидкість хімічних реакцій. Хімічна рівновага

Істина і середня швидкість хімічних реакцій. Фактори, які впливають на швидкість хімічної реакції. Закон діючих мас. Поняття про активні молекули. Енергія активації. Поняття про цепні реакції. Роботи академіка Н.Н. Семенова. Константи швидкості реакції. Вплив температури на швидкість хімічної реакції. Рівняння Вант-Гоффа і Арреніуса. Каталіз. Гомогенний, гетерогенний і мікрогетерогенний каталіз. Поняття про механізм дії каталізаторів. Адсорбція. Фізична і хімічна адсорбція. Фактори, які впливають на адсорбцію. Ізотерма адсорбції Ленгмюра. Іонообмінна адсорбція. Біологічне значення вибіркової адсорбції.

Зворотні і незворотні реакції. Умови хімічної рівноваги. Константа хімічної рівноваги. Принцип Ле Шательє і його застосування.

7. Вода. Розчини

Вода в природі. Проблема чистої води. Склад і будова молекул води. Фізичні властивості води. Аномалії води і їх пояснення. Вода як розчинник. Хімічні властивості води. Роль води в біологічних процесах. Промислове значення води.

Дисперсні системи, їх класифікація. Вчення Д.І. Менделєєва про розчини. Механізм процесу розчинення. Тепловий ефект розчинення.

Розчинність твердих речовин у воді. Розчинність рідин і газів у воді. Розчини насичені і ненасичені. Способи вираження концентрації розчинів. Властивості розбавлених розчинів неелектролітів. Явище осмосу. Осмотичний тиск. Закон Вант-Гоффа. Тиск насиченого пару над розчинами і його залежність від концентрації і температури. Температура кипіння і замерзання розчинів. Закони Рауля. Кріоскопія та ебуліоскопія.

Колоїдні розчини. Будова колоїдних частинок. Основні властивості колоїдних систем.

8. Електролітична дисоціація

Основні положення теорії електролітичної дисоціації. Механізм процесу електролітичної дисоціації. Механізм гідратації йонів. Ізотонічний коефіцієнт Вант-Гоффа. Ступінь дисоціації. Слабкі і сильні електроліти. Коефіцієнт активності. Зворотність процесу дисоціації. Застосування закону діючих мас до процесу дисоціації слабких електролітів, константа дисоціації.

Кислоти, основи і солі в світлі теорії електролітичної дисоціації. Амфотерні електроліти. Вода як слабкий електроліт, рН-середовища. Методи визначення рН-середовища. Індикатори. Буферні розчини. Біологічне значення буферних розчинів. Гідроліз солей. Ступінь і константа гідролізу. Добуток розчинності. Умови утворення і розчинення осадів. Спрямованість хімічних реакцій в розчинах електролітів. Протонна теорія кислот і основ Бренстеда.

9. Окисно-відновні реакції

Окисно-відновні реакції. Окисники і відновники. Класифікація окисно-відновних реакцій. Роль середовища в протіканні окисно-відновних реакцій. Правила розрахунку коефіцієнтів в рівняннях окисно-відновних реакцій, J-іонно-електронний метод і метод електронного балансу. Гальванічний елемент. Електродні потенціали. Електрохімічний ряд напруг. Поняття про окисно-відновний потенціал. Спрямованість окисно-відновних процесів. Електроліз. Електроліз в промисловості. Характеристика і класифікація процесів корозії металів. Електрохімічна корозія металів. Методи захисту металів від корозії.

10 Елементи VII А-I Агруп періодичної системи та їх сполуки

10.1. Гідроген

Положення Гідрогену в періодичній системі. Будова атома. Ізотопи. Характеристика молекули Гідрогену. Промислові і лабораторні способи одержання водню. Фізичні і хімічні властивості водню. Гідрогенвмісні сполуки металів і неметалів.

10.2. Елементи VII А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів VII А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Хлор. Знаходження Хлору в природі. Одержання хлору. Фізичні і хімічні властивості хлору. Хлоридна кислота, її властивості і одержання. Застосування хлоридної кислоти і її солей. Оксигеновмісні кислоти Хлору і їх солі.

10.3. Елементи VI А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів VI А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Оксиген. Знаходження в природі. Одержання кисню. Роль кисню в природі і техніці. Електронна будова молекули кисню. Фізичні і хімічні властивості кисню. Гідрогенвмісні сполуки Оксигену – вода і гідроген перексиду. Окисні і відновні властивості гідроген перексиду, його кислотні властивості. Алотропія Оксигену. Озон, його фізичні і хімічні властивості.

Сульфур. Знаходження в природі. Одержання. Фізичні і хімічні властивості сірки. Гідрогенвмісні і оксигеновмісні сполуки Сульфуру. Оксиди та кислоти Сульфуру. Електронна будова, геометрія молекули. Властивості сульфатної кислоти. Одержання сульфатної кислоти в промисловості. Застосування сульфатної кислоти і її солей.

10.4. Елементи V А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів V А групи на основі їх знаходження в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Нітроген. Нітроген в природі. Фізичні і хімічні властивості азоту. Сполуки Нітрогену з Гідрогеном – амоніак, гідразин. Солі амонію. Оксиди Нітрогену. Властивості нітратної(III) кислоти. Нітрати(III), їх властивості. Нітратна кислота. Електронна будова і геометрія молекули. Властивості нітратної кислоти. Одержання нітратної кислоти. Солі нітратної кислоти, їх властивості. Азотні добрива. Роль Нітрогену в розвитку живих організмів.

Фосфор. Знаходження в природі, одержання, властивості, застосування. Найважливіші сполуки Фосфору. Фосфатна кислота, її солі. Фосфорні добрива.

10.5. Елементи IVA групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів IV А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Карбон. Карбон в природі. Алотропні відозміни Карбону: алмаз, графіт, карбін, їх структура, фізичні і хімічні властивості, застосування. Оксиди Карбону. Карбонатна кислота, карбонати.

Силіцій. Знаходження в природі. Фізичні і хімічні властивості. Оксид Силіцію. Силікатні кислоти. Силікати. Скло, цемент, кераміка.

10.6. Загальні властивості металів

Положення в періодичній системі елементів, які утворюють прості речовини металічного характеру. Природа металічного стану.

Загальні фізичні властивості металів. Загальна характеристика хімічних властивостей металів. Метали як відновники. Найважливіші методи одержання металів із руд. Сплави, їх властивості. Електрохімічний ряд напруг металів. Взаємодія металів з водою, водними розчинами кислот і солей.

10.7. Елементи І А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів І А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Натрій і Калій. Їх одержання, фізичні і хімічні властивості. Одержання і властивості їх гідридів, оксидів і гідроксидів. Найважливіші солі.

10.8. Елементи ІІ А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів ІІ А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Лужноземельні метали. Знаходження в природі. Одержання. Фізичні і хімічні властивості металів. Оксиди і гідроксиди лужноземельних металів. Солі. Твердість води і способи її усунення.

10.9. Елементи ІІІ А групи періодичної системи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів ІІІ А групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів.

Алюміній. Знаходження в природі. Виробництво алюмінію. Фізичні і хімічні властивості. Алюмотермія. Сплави алюмінію. Оксид і гідроксид Алюмінію, їх властивості. Практичне значення Алюмінію і його сполук.

11. Елементи В груп періодичної системи

11.1. Загальна характеристика d- і f- елементів

Особливості електронних структур атомів елементів d- і f- сімейств.

Положення в періодичній системі. Відмінність властивостей атомів елементів А і В груп, простих речовин і сполук, а також закономірностей їх змін при зростанні зарядів ядер атомів.

11.2. Елементи І В групи та їх сполуки

Загальна характеристика елементів І В групи на основі їх положення в періодичній системі та електронних конфігурацій атомів.

Властивості простих речовин, оксидів, гідроксидів і солей Купруму, Аргентуму і Ауруму. Фізіологічна дія йонів Аргентуму.

11.3. Елементи ІІ В групи та їх сполуки

Загальна характеристика властивостей елементів ІІ В групи на основі їх положення в періодичній системі і електронних конфігурацій атомів. Властивості простих речовин, оксидів, гідроксидів і солей Цинку, Кадмію і Меркурію.

11.4. Елементи ІІІ В групи та їх сполуки

Загальна характеристика атомів елементів: Скандій, Ітрій, Лантан, Актиній. Поширення елементів у природі, фізичні та хімічні властивості простих речовин.

Найважливіші сполуки: оксиди, гідроксиди, солі.

Порівняльна характеристика властивостей елементів ІІІ А і ІІІ В груп.

11.5. Елементи ІV В групи та їх сполуки

Загальна характеристика атомів елементів. Титан, Цирконій, Гафній у природі. Фізичні властивості простих речовин. Добування. Практичне застосування Титану, Цирконію, Гафнію та їх сплавів.

Хімічні властивості простих речовин. Найважливіші сполуки: оксиди, гідроксиди, солі. Комплексні сполуки цих металів. Порівняльна характеристика властивостей ІV А і ІV В груп.

11.6. Елементи V В групи та їх сполуки

Загальна характеристика атомів елементів. Ванадій, Ніобій, Тантал у природі. Фізичні властивості. Хімічні властивості простих речовин і найважливіших сполук елементів :оксидів, гідроксидів, солей. Титанати. Ванадати.

Елементи f – родини (лантаніди і актиноїди)

Особливості електронних структур атомів елементів f – родин. Зміна радіусів атомів, лантанідне та актиноідне стиснення. Можливі валентні стани і ступені окиснення атомів.

Лантаноїди. Знаходження в природі. Загальна характеристика фізичних та хімічних властивостей простих речовин. Найважливіші сполуки: оксиди, гідроксиди, солі.

Актиноїди. Коротка характеристика властивостей простих речовин. Найважливіші сполуки лантаноїдів, характер зміни властивостей гідроксидів. Солі. Здатність лантаноїдів до комплексоутворення. Практичне застосування лантаноїдів.

11.7. Елементи VI В групи та їх сполуки

Загальна характеристика атомів елементів. Хром у природі. Фізичні властивості простої речовини. Хімічні властивості хрому. Сполуки Хрому (II, III, VI): оксиди, гідроксиди, солі. Характер гідроксидів та окисно-відновні властивості сполук Хрому. Хроміти. Хромати. Залежність кислотно-основних властивостей оксидів і гідроксидів Хрому від умовних зарядів і радіусів відповідних іонів. Пероксид хрому. Пероксохромати.

Молібден, Вольфрам. Фізичні властивості простої речовини. Хімічні властивості простих речовин та складних сполук. Молібденова і вольфрамова кислоти, здатність цих кислот до утворення гетерополікислот. Добування молібдену і вольфраму із природних сполук. Застосування молібдену і вольфраму та їх сплавів.

11.8. Елементи VII В групи та їх сполуки

Загальна характеристика атомів: електронна будова, зміна радіусів атомів, енергій іонізації зі збільшенням протонного числа елемента.

Манган. Природні сполуки Мангану. Фізичні та хімічні властивості простої речовини. Добування марганцю. Застосування марганцю і його сплавів. Властивості сполук Мангану (II, IV, VI, VII). Залежність кислотно-основних та окисно-відновних властивостей оксидів і гідроксидів від ступеня окиснення атомів Мангану. Манганатні кислоти. Манганати і перманганати, їх окисні властивості. Залежність окисних властивостей перманганатів від рН середовища.

11.9. Елементи VIII В групи та їх властивості

Загальна характеристика елементів родини Феруму та платинових металів. Електронна конфігурація атомів, потенціали йонізації, валентні можливості, ступені окиснення, координаційні числа.

Положення металів у електрохімічному ряду напруг.

Елементи родини Феруму. Поширення у природі, найважливіші природні сполуки. Фізичні та хімічні властивості заліза.

Сполуки Феруму (II). Оксид, гідроксид, солі. Соль Мора. Комплексні сполуки. Гексоціаноферати (II).

Сполуки Феруму (III). Оксид, гідроксид, кислоти, солі (ферити). Комплексні сполуки Феруму (III) катіонного та аніонного типів. Гексаціаноферати(III). Пара- та діамагнітні комплекси Феруму(II) та (III).

Сполуки Феруму(VI). Окисно-відновні властивості Феруму у різних ступенях окиснення.

Найважливіші сплави Феруму: чавун і сталь. Хімізм добування чавуну і сталі. Добування чистого заліза. Виробництво чавуну і сталі в нашій країні.

Порівняльна характеристика простих речовин та сполук Кобальта(II, III), Ніколу (II, III). Комплексні сполуки Ніколу: ціаніди, галогеніди, аміакати. Добування та використання сполук Ніколу та Кобальту.

Елементи родини Платини. Поширення у природі, історія відкриття. Особливості фізичних та хімічних властивостей простих речовин, їх практичне застосування.

Органічна хімія

1. Вступ

Органічна хімія як наука, технологія і навчальний предмет. Виникнення і етапи розвитку органічної хімії.

2. Склад органічних речовин

Основні хімічні елементи, що входять до складу органічних сполук. Елементи органогени. Емпірична і молекулярна формули.

3. Хімічна будова

Скелет, характеристична група, гомологічні ряди, структурна ізомерія і її види.

4. Стереохімічна будова

Конфігурації і конформації, стереохімічна ізомерія і її види.

5. Електронна будова

Індукційний, мезомерний, гіперкон'югативний розподіл електронної густини між атомами.

6. Номенклатура органічних сполук

Тривіальна, раціональна, IUPAC-номенклатура.

7. Властивості органічних сполук

Залежність властивостей із складом і будовою органічних речовин. Фізичні властивості: температура плавлення і кипіння, розчинність, густина, оптична активність, колір. Хімічні властивості: насиченість, ненасиченість, дієновість, ароматичність, електрофільно-нуклеофільні, кислотно-основні, окиснювально-відновні, відношення до нагрівання, електричного струму, світла.

8. Розділення, виділення, очистка органічних речовин фізичними і хімічними методами

Виділення та очистка речовин фізичними методами: фільтрування, центрифугування, перегонка (перегонка під звичайним тиском – проста перегонка, ректифікація, перегонка під вакуумом, перегонка з водяною парою), перекристалізація, екстракція, сублімація, хроматографія. Хімічні методи виділення та очистки.

9. Синтез органічних речовин

Синтез без зміни скелету, зі зміною скелету вихідних органічних речовин

10. Аналіз органічних речовин

Дослідження складу (якісний, кількісний, елементний аналіз), будови (структурний аналіз), властивостей фізичними і хімічними методами.

11. Реакційна здатність і напрямок реакцій органічних речовин

Залежність реакційної здатності і напрямку реакцій органічних речовин від стійкості проміжної частинки. Вплив електронних та стеричних факторів на стійкість проміжної частинки.

12. Класифікація реакцій органічних речовин по структурі реагентів і продуктів реакції (типу перетворення)

Реакції приєднання (гідрування, гідратація, галогенування, гідрогалогенування). Реакції елімінування (відщеплення) (дегідрування, дегідратація, декарбоксилювання). Реакції заміщення (гідрування, металювання, нітрування, алкілювання, азосполучення). Різноманітність реакцій заміщення - сольволіз (гідроліз, алкоголіз, амоноліз), конденсація (з виділенням води, спирту). Перегрупування (ізомерізація). Реакції розкладу (піроліз, крекінг). Класифікація реакцій по механізму їх протікання. Комбінована класифікація реакцій органічних речовин (реакції електрофільного приєднання, заміщення та інші).

Вуглеводні

Аліфатичні вуглеводні

1. Алкани

Насиченість органічних сполук. Особливості складу, будови, класифікації, номенклатури, властивостей, синтезу, аналізу, знаходження в природі. Реакції заміщення (галогенування, нітрування, сульфоокиснення і сульфохлорування), їх механізм. Крекінг, піроліз. Ізомеризація. Окиснення. Синтез алканів: без зміни ланцюга, зі зменшенням і збільшенням ланцюга. Аналіз.

2. Алкени

Особливості складу, будови, номенклатури. Реакції приєднання, їх механізм. Реакції полімеризації. Карбонілювання алкенів. Окиснення. Реакція алільного заміщення. Алкілювання. Методи синтезу: дегідрогалогенування, дегідратація спиртів, дегалогенування, відновлення алкінів. Аналіз.

3. Алкадієни

Особливості складу, будови, номенклатури. Дієновість органічних сполук. Алкадієни зі спряженими зв'язками. Особливості реакцій приєднання, їх механізм, окиснення, відновлення дієнів. Реакція Дільса-Альдера. Особливості полімеризації алкадієнів. Аналіз.

4. Алкіни

Особливості складу, будови, номенклатури. Особливості реакцій приєднання. Реакції вінілування. Гідратація алкінів (Кучеров). Особливості реакцій окиснення. Карбонілювання алкінів. Солеутворення алкінів. Ацетиленіди. Приєднання металорганічних сполук. Методи синтезу: без зміни скелету (дегідрогалогенування), зі збільшенням скелету. Аналіз.

Циклічні вуглеводні

1. Аліциклічні вуглеводні

Склад, будова, номенклатура. Теорія напруження циклів. Аліциклічні вуглеводні з малими, середніми і великими циклами. Аналіз.

2. Арени

Ароматичність органічних сполук. Правило Хюккеля. Одноядерні арени. Склад, будова, номенклатура. Реакції електрофільного заміщення: галогенування, нітрування, сульфування, Фріделя-Крафтса (алкілювання, ацилювання). Правила заміщення в бензеновому ядрі, співпадаюча і неспівпадаюча орієнтація. Механізм реакцій електрофільного заміщення та реакційна здатність по бензеновому ядру і напрямок заміщення в ньому. Реакції заміщення, приєднання і окиснення по боковим ланцюгам в аренах. Методи синтезу.

Оксигенопохідні вуглеводнів

1. Спирти

Одноатомні спирти. Склад. Будова. Номенклатура. Обумовленність температури кипіння і розчинності спиртів у воді. Гідрофільна і гідрофобна частина молекули спирту. Кислотно-основні властивості спиртів. Утворення оксонієвих солей. Електрофільно-нуклеофільні властивості: реакція нуклеофільного заміщення, взаємодія спиртів з спиртами, взаємодія з гідрогенгалогенідами, галогенангідридами неорганічних кислот, дегідратація спиртів. Окиснювально-відновні властивості. **Алконоляти**. Аналіз спиртів. Методи синтезу: гідроліз галогенопохідних вуглеводнів, взаємодія карбонільних сполук з магнійорганічними сполуками, відновлення карбонільних сполук і естерів, гідратація алкенів. Багатоатомні спирти. Реакції з гідроксидами важких металів, з йодною кислотою. Синтез. Аналіз спиртів.

2. Феноли

Склад, будова. Номенклатура. Позитивний мезомерний ефект фенольного гідроксила. Кислотно-основні властивості в порівнянні з спиртами. Електрофільно-

нуклеофільні властивості фенолів. Алкілювання і ацилювання фенолів. Реакції електрофільного заміщення. Окислювально-відновні реакції фенолів. Аналіз.

3. Етери

Склад. Будова. Номенклатура. Температура кипіння і розчинність в порівнянні зі спиртами. Кисотно-основні властивості (утворення оксонієвих солей). Розщеплення етерів. Автоокиснення етерів. Синтез: дегідратація спиртів, синтез Віл'ямсона.

4. Оксопохідні вуглеводнів (карбонільні сполуки)

Карбонільна група: склад, будова. Номенклатура альдегідів і кетонів. Електрофільно-нуклеофільні властивості: реакції нуклеофільного приєднання, реакція нуклеофільного приєднання з відщепленням. Реакція заміщення: галогенування альдегідів і кетонів, заміщення карбонільного кисню на галоген. Окиснювально-відновні реакції: реакції окиснення, галоформна реакція, відновлення каталітичне і хімічне, самоокиснення - відновлення (Канніцаро). Реакції конденсації.

5. Карбонові кислоти

Склад, будова, номенклатура. Реакції по карбонільній групі. Кисотно-основні властивості. Взаємодія з оксидами, основами, солями (NaHCO_3 та ін.). Електрофільно-нуклеофільні властивості. Реакції нуклеофільного заміщення (приєднання з відщепленням чи відщеплення з приєднанням): естерифікація, дегідратація, взаємодія з галогенангідрідами неорганічних кислот та інш. Окиснювально-відновні властивості: відновлення до спиртів, до вуглеводнів, взаємодія з металами. Декарбоксилювання при нагріванні, при електролізі (Кольбе). Реакції при наявності α - атома водню. Одержання карбонових кислот (утворення карбоксильної групи): окиснення первинних спиртів, альдегідів, аренів, алканів, алкенів, кетонів; гідроліз похідних кислот: галогенангідрідів, естерів, амідів, нітрилів; приєднання диоксиду карбону до магнійорганічних сполук. Аналіз.

Нітрогенпохідні вуглеводнів

1. Аміни

Склад, будова, класифікація, номенклатура жирних і ароматичних амінів. Кисотно-основні реакції амінів. Взаємодія з галогенами. Нуклеофільність амінів, ізонітрильна реакція. Взаємодія з нітратною (III) кислотою. Окиснення амінів. Четвертинні амонійні сполуки. Методи синтезу: алкілювання амоніаку і амінів, відновлення нітросполук, взаємодія амідів з натрій гіпобромідом. (Гофманівське перегрупування). Аналіз.

2. Амінокарбонові кислоти

Класифікація жирних і ароматичних амінокарбонових кислот. Особливості їх будови, біполярний іон. Жирні амінокислоти. Властивості фізичні і хімічні: відношення до нагрівання, лактам-лактімна таутомерія, кисотно-основні і електрофільно-нуклеофільні властивості. Методи синтезу: гідроліз білків, амоніліз галогенокислот. Аналіз.

Високомолекулярні сполуки (ВМС)

Будова (хімічна і стереохімічна), класифікація, номенклатура. Властивості: фізичні і хімічні. Методи синтезу: полімеризація, поліконденсація.

Вуглеводи

Моносахариди. Склад, будова, класифікація. Номенклатура. Властивості: окиснення, відновлення, дегідратація, утворення озонів, алкілювання, ацилювання, утворення глікозидів. Синтез: нарощування ланцюгу, деструкція. Пентози, альдогексози, кетогексози. Олігосахариди. Дисахариди (сахароза, мальтоза, лактоза, целобіоза). Полісахариди. Будова і властивості. Крохмаль: амілоза і амілопектин, глікоген, целюлоза.

Ліпіди

Жири, їх будова і склад. Властивості жирів. Воски. Фосфатиди і гліколіпіди. Класифікація: будова, властивості.

Нуклеїнові кислоти

Нуклеотиди. Полінуклеотиди: ДНК, РНК - їх будова і функції.

Білки

Амінокислоти, пептиди. Будова білків: первинна, вторинна, третинна, четвертинна структура білків. Визначення послідовності амінокислотних залишків. Властивості білків. Пептидний синтез.

Методика навчання хімії

1. Загальні питання методики навчання хімії в загальноосвітній школі

1.1. Методика хімії як наука і як навчальний предмет

Предмет методики навчання хімії, її наукові основи, завдання і місце в системі педагогічних наук. Методика навчання хімії як навчальний предмет. Зміст і побудова курсу.

Становлення і розвиток методики навчання хімії. Актуальні проблеми сучасної методики навчання хімії.

1.2. Мета і завдання навчання хімії

Шкільний курс хімії і найважливіші компоненти хімічної освіти. Мета і завдання шкільного курсу хімії. Характеристика освітніх, виховних, розвиваючих, профорієнтаційних можливостей шкільного курсу хімії. Зв'язок хімії з іншими навчальними предметами.

1.3. Загальні основи процесу навчання хімії

Загальна модель процесу навчання. Принципи навчання, їх специфіка у навчанні хімії. Сучасні тенденції зближення навчання хімії з життям.

1.4. Зміст і побудова шкільного курсу хімії

Місце хімії як навчального предмету в системі загальної середньої освіти. Науково-теоретичні основи побудови курсу хімії. Становлення і розвиток змісту курсу хімії загальноосвітньої школи.

Системний підхід до визначення змісту шкільного курсу хімії, побудова курсу хімії на основі перенесення системи науки на систему навчання.

Побудова курсу хімії на основі системного представлення об'єктів вивчення хімії (речовина і хімічний процес), основні принципи побудови шкільного курсу хімії.

Загальні вимоги до відбору знань і вмінь як головних компонентів змісту. Концентрична і лінійна побудова змісту навчання хімії. Структура шкільного курсу хімії. Поєднання системи знань та системи вмінь у навчанні хімії на різних етапах безперервної хімічної освіти.

Екологія в курсах хімії, питання історії хімії в курсах хімії.

1.5. Технологія процесу викладання шкільного курсу хімії, методи, засоби та організаційні форми навчання

Єдність змісту дисципліни, процесу викладання та навчальної діяльності учнів.

Етапи і ланки процесу викладання хімії, їх мета і завдання.

Методи навчання. Взаємозв'язок і взаємовплив мети навчання, змісту навчання та методів навчання. Класифікація методів навчання. Продуктивно-пошукове та інформаційне навчання і їх співвідношення у процесі навчання хімії. Загальнологічні методи пізнання хімії. Хімічний експеримент – як метод пізнання хімії.

Засоби навчання : мовні, наочні, дійові.

1.6. Організаційні форми навчання хімії

Урок як основна форма організації навчання. Класифікація уроків з хімії, їх структура і призначення. Вимоги до сучасного уроку. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках хімії.

Теорія поетапного засвоєння знань і її використання в організації процесу навчання.

Позааудиторні форми організації навчання учнів, їх значення, функції та оптимізація на сучасному етапі навчання.

Екскурсії з хімії. Їх види, призначення, планування, організація і методика проведення.

1.7. Підготовка вчителя до уроку

Значення і завдання планування навчальної роботи з хімії. Види планування. Конспект уроку. Підготовка вчителя до складання конспекту уроку.

1.8. Контроль за засвоєнням хімічних знань

Значення і функції перевірки і оцінювання знань і вмінь учнів з хімії. Види та методи контролю знань та вмінь з хімії. Наочність в системі контролю знань та вмінь.

Діагностика та оцінювання якості хімічних знань.

2. Методика вивчення окремих розділів шкільного курсу хімії

2.1. Загальні питання методики вивчення окремих розділів

Наукові основи відбору і побудови змісту навчання. Об'єкти хімії. Ознаки об'єктів хімії. Специфічні, варіюючі і неспецифічні ознаки. Загальні, групові і окремі поняття про об'єкти хімії. Взаємозв'язки і обумовленість ознак об'єктів хімії.

Позначення об'єктів хімії, їх ознак. Хімічні формули, схеми і рівняння реакцій. Рівняння зв'язку фізичних величин і їх використання у навчанні хімії.

2.2. Методика вивчення найважливіших тем курсу загальної хімії

2.2.1. Атомно-молекулярне вчення. Атом і молекула. Моль. Молярний об'єм. Основні закони хімічної взаємодії : закон еквівалентів, закон об'ємних відношень, постійності складу і інші. Газові закони.

2.2.2. Методика формування понять про основні групи речовин : прості (метали і неметали); складні (оксиди, основи, кислоти, солі).

2.2.3. Періодичний закон Д.І. Менделєєва. Періодична система хімічних елементів. Будова атома.

2.2.4. Поняття про хімічний зв'язок і хімічну взаємодію. Будова речовини у різному фазовому стані. Валентність і ступінь окиснення. Окисно-відновні реакції. Складання рівнянь окисно-відновних реакцій методом електронного балансу.

2.2.5. Розчини. Вода – найважливіший розчинник. Теорія електролітичної дисоціації. Розчини неелектролітів і електролітів.

2.2.6. Система понять про хімічну реакцію. Енергетичний ефект хімічних реакцій, хімічна кінетика і рівновага.

2.3. Методика навчання питань неорганічної хімії

Мета і завдання навчання неорганічної хімії. Періодична система хімічних елементів – основа відбору і побудови змісту неорганічної хімії.

Методика формування понять про метали і їх сполуки. Методика формування понять про неметали і їх сполуки. Відбір змісту, послідовність, об'єм, науковий рівень.

Система вмінь з неорганічної хімії.

2.4. Методика навчання питань органічної хімії

Мета і завдання навчання органічній хімії. Теорія будови органічних речовин – основа відбору і побудови змісту органічної хімії.

Взаємний вплив атомів у молекулах. Типи реакцій в органічній хімії. Методика формування знань і вмінь з органічної хімії.

2.5. Методика висвітлення питань стосовно ролі хімії у житті суспільства

Значення хімії у створенні нових матеріалів, розв'язанні сировинної та енергетичної проблем, у повсякденному житті. Хімія і екологія.

2.6. Узагальнення знань і вмінь з неорганічної і органічної хімії

Систематизація знань про єдність неорганічних, органічних речовин і процесів їх перетворень.

Відбір і побудова змісту узагальнення знань і вмінь з неорганічної і органічної хімії. Особливості методики підготовки і проведення уроків узагальнення знань і вмінь. Методика проведення узагальнення.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ фахового вступного випробування з неорганічної та органічної хімії, методики навчання хімії

Загальна та неорганічна хімія

1. Будова атому. Квантові числа, їх фізичний зміст. Багатоелектронні атоми.
2. Хімічний елемент. Класифікація хімічних елементів. Періодичний закон, періодична система. s-,p-,d-,f- елементи. Родини хімічних елементів. Властивості атомів та закономірності їх зміни в групах та періодах.
3. Теорія гібридизації атомних орбіталей, її значення у вивченні будови і властивостей речовин.
4. Хімічний зв'язок. Основні характеристики хімічного зв'язку: довжина зв'язку, енергія зв'язку. Основні типи хімічного зв'язку: ковалентний і іонний. Механізми утворення хімічного зв'язку.
5. Окисно-відновні реакції, їх класифікація. Окисники і відновники. Напрямок окисно-відновних реакцій.
6. Електрохімічні процеси. Електродні потенціали. Гальванічний елемент. Електроліз, гальваніка. Електрохімічна корозія металів.
7. Загальні властивості металів: фізичні та хімічні. Природа металевого зв'язку. Метали як відновники. Електрохімічний ряд напруг металів. нтерметалічні сполуки. Способи добування металів. Сплави. Корозія металів.
8. Енергетика хімічних реакцій. Закон Гесса. Тепловий ефект, ентальпія, ентропія, енергія Гіббса. Передбачення напрямку протікання хімічної реакції.
9. Хімічна рівновага. Константа хімічної рівноваги. Зв'язок константи хімічної рівноваги з енергією Гіббса. Принцип Ле-Шательє.
10. Швидкість хімічних реакцій. Закон діючих мас. Вплив температури на швидкість реакцій. Рівняння Вант-Гоффа та Арреніуса. Енергія активації.
11. Дисперсні системи і їх класифікація. Розчини. Вода як природний розчинник. Склад і будова молекул води. Фізичні та хімічні властивості води. Аномалії води та їх пояснення.
12. Електролітична дисоціація. Фізико-хімічні властивості розчинів електролітів. Ізотонічний коефіцієнт.
13. Комплексні сполуки. Основні положення координаційної теорії. Номенклатура комплексних сполук. Характер хімічного зв'язку в комплексних сполуках. Характер електролітичної дисоціації комплексних сполук. Поняття про константу нестійкості.
14. Елементи I A групи: закономірності зміни електронної будови та їх властивостей. Натрій та його сполуки. Виробництво лужних металів.
15. Елементи II A групи: особливості будови і властивостей їх атомів, простих і складних сполук. Кальцій і його сполуки.
16. Елементи III A групи: закономірності зміни електронної будови та властивостей. Алюміній та його сполуки.
17. Елементи підгрупи Карбону, особливості будови і властивостей їх атомів, простих і складних сполук. Карбон і його неорганічні сполуки. Силіцій і його сполуки. Силікатна промисловість.
18. Елементи підгрупи Нітрогену, особливості будови і властивостей їх атомів, відповідно до положення у періодичній системі. Нітратна кислота, її одержання і властивості.
19. Фосфор та його сполуки. Фосфатні кислоти. Фосфорні добрива.
20. Оксиген. Прості і складні бінарні сполуки Оксигену, особливості їх будови і властивостей. Гідроген пероксид і вода, їх фізичні та хімічні властивості. Добування і застосування кисню і озону.
21. Сульфур і його сполуки. Виробництво сульфатної кислоти.

22. Гідроген. Положення Гідрогену в періодичній системі. Будова атома. Ізотопи. Характеристика молекули водню. Промислові і лабораторні способи добування водню. Фізичні і хімічні властивості водню. Сполуки металів і неметалів з Гідрогеном.

23. Загальна характеристика елементів I В групи. Властивості простих речовин та сполук Купруму, Аргентуму, Ауруму.

24. Загальна характеристика елементів VI В та VII В груп. Властивості простих речовин та сполук Хрому, Молібдену, Вольфраму, Мангану.

25. Особливості будови і властивостей атомів Феруму та його простих і складних речовин. Виробництво чавуну і сталі.

Органічна хімія

1. Стереохімічна будова органічних речовин. Конфігурації і конформації, стереохімічна ізомерія та її види.

2. Електронна будова органічних речовин. Індукційний, мезомерний, гіперкон'югативний розподіл електронної густини між атомами. Теорія резонансу.

3. Реакційна здатність і напрямок реакцій органічних речовин. Залежність реакційної здатності і напрямку реакцій органічних речовин від стійкості проміжної частинки. Вплив електронних та стеричних факторів на стійкість проміжної частинки.

4. Алкани. Особливості складу, будови, класифікації, номенклатури, властивостей, синтезу, аналізу, знаходження в природі. Реакції радикального заміщення, їх механізм.

5. Алкени. Особливості складу, будови, номенклатури, властивостей, синтезу, аналізу, знаходження в природі. Реакції приєднання, їх механізм.

6. Алкадієни. Особливості складу, будови, номенклатури, властивостей, синтезу, аналізу, знаходження в природі. Алкадієни зі спряженими зв'язками. Особливості реакцій приєднання, їх механізм.

6. Алкіни. Особливості складу, будови, номенклатури, властивостей, синтезу, аналізу, знаходження в природі. Особливості реакцій приєднання та окиснення.

7. Арени. Одноядерні арени. Склад, будова, номенклатура. Реакції електрофільного заміщення: галогенування, нітрування, сульфування, Фріделя-Крафтса (алкілювання, ацилювання). Методи синтезу.

8. Механізм реакцій електрофільного заміщення та реакційна здатність по бензеновому ядру і напрямок заміщення в ньому. Правила заміщення в бензеновому ядрі, збіжна орієнтація.

9. Одноатомні спирти. Склад. Будова. Номенклатура. Кислотно-основні, електрофільно-нуклеофільні, окисно-відновні властивості. Методи синтезу. Аналіз спиртів.

10. Феноли. Склад, будова. Номенклатура. Позитивний мезомерний ефект фенольного гідроксила. Кислотно-основні, електрофільно-нуклеофільні, окисно-відновні властивості. Синтез. Аналіз.

11. Етери. Склад. Будова. Номенклатура. Кислотно-основні властивості. Синтез.

12. Оксопохідні вуглеводнів. Карбонільна група: склад, будова. Номенклатура альдегідів і кетонів. Електрофільно-нуклеофільні властивості, реакція заміщення, окисно-відновні реакції, реакції конденсації. Синтез.

13. Карбонові кислоти. Склад, будова, номенклатура. Кислотно-основні властивості, електрофільно-нуклеофільні властивості, окисно-відновні властивості. Декарбоксілювання. Одержання карбонових кислот. Аналіз.

14. Аміни. Склад, будова, класифікація, номенклатура жирних і ароматичних амінів. Кислотно-основні реакції амінів. Нуклеофільність амінів. Взаємодія з нітратною(III) кислотою. Окиснення амінів. Методи синтезу. Аналіз.

15. Високомолекулярні сполуки (ВМС). Будова (хімічна і стереохімічна), класифікація, номенклатура. Властивості: фізичні і хімічні. Методи синтезу: полімеризація, поліконденсація.

16. Моносахариди. Склад, будова, класифікація. Номенклатура. Властивості:

окинення, відновлення, дегідратація, утворення озонів, алкілування, ацилювання, утворення глікозидів. Синтез: нарощування ланцюгу, деструкція.

17. Олігосахариди. Дисахариди (сахароза, мальтоза, лактоза, целобіоза). Полісахариди. Будова і властивості. Крохмаль: амілоза і амілопектин, глікоген, целюлоза.

18. Жири, їх будова і склад. Властивості жирів.

19. Білки. Будова: первинна, вторинна, третинна, четвертинна структура білків. Визначення послідовності амінокислотних залишків. Властивості білків. Пептидний синтез.

20. Амінокарбонові кислоти. Класифікація жирних та ароматичних амінокарбонових кислот. Особливості їх будови, біполярний йон. Жирні амінокислоти. Властивості: фізичні та хімічні. відношення до нагрівання, лактам-лактімна таутомерія; кислотно-основні і електрофільно нуклеофільні властивості. Методи синтезу: гідроліз білків, амоноліз галогенокислот. Аналіз.

21. Склад та хімічна будова органічних сполук. Основні хімічні елементи, що входять до складу органічних сполук. Емпіричні і молекулярні формули. Скелет, характеристична група, гомологічні ряди, структурна ізомерія і її види.

22. Розділення, виділення, очистка органічних речовин. Фільтрування та відсмоктування. Центрифугування. Сублімація. Кристалізація та перекристалізація. Відгонка та перегонка: перегонка під звичайним тиском, перегонка під вакуумом, перегонка з водяною парою. Екстракція.

23. Класифікація реакцій органічних речовин по структурі реагентів і продуктів реакції. Реакції приєднання, елімінування, заміщення, перегрупування, розкладу. Класифікація реакцій по механізму їх протікання. Комбінована класифікація реакцій органічних речовин.

24. Дослідження складу (якісний, кількісний, елементний аналіз), будови (структурний аналіз), властивостей фізичними (хроматографія, ПМР- та ІЧ-спектроскопія) і хімічними методами.

25. Синтез органічних речовин. Синтез без зміни скелету, зі зміною скелету вихідних органічних речовин. Планування синтезу.

Методика навчання хімії

1. Методика навчання хімії, як наука і навчальний предмет. Мета, завдання методики навчання хімії як навчального предмету.

2. Обґрунтовування необхідності включення хімії до переліку базових шкільних дисциплін. Мета і завдання навчання хімії в школі.

3. Критерії відбору і побудови змісту навчання хімії. Структура науки хімії і її вплив на зміст навчального предмету.

4. Варіанти побудови змісту навчання хімії: концентрична, лінійна та лінійно-концентрична структури.

5. Дидактичні принципи у відборі і побудові змісту навчання хімії, їх характеристика.

6. Обґрунтування необхідності формування понять з хімії. Наукові основи формування понять.

7. Методика формування вмінь (інтелектуальних та практичних) школярів на конкретних прикладах.

8. Характеристика шкільного курсу хімії за діючою програмою (загальна хімія, неорганічна хімія, органічна хімія).

9. Суть, класифікація та функції засобів навчання в хімії. Коротка характеристика мовних засобів навчання.

10. Характеристика наочних засобів навчання в хімії (натуральна, зображальна наочність, її види, конкретні приклади).

11. Вимоги до демонстрації наочності у формуванні хімічних понять.

12. Класифікація і коротка характеристика методів навчання хімії, їх специфічність (конкретні приклади).

13. Хімічна мова як засіб пізнання у навчанні хімії. Хімічні формули схеми і рівняння реакції.

14. Урок як основна форма організації навчання хімії. Класифікація уроків з хімії, їх характеристика.

15. Методика формування понять про прості (метали і неметали) речовини.

16. Методика формування понять про оксиди.

17. Методика формування понять про основи та кислоти.

18. Методика формування понять про солі.

19. Мета і завдання навчання органічній хімії. Теорія будови органічних речовин - основа відбору і побудови змісту навчання органічній хімії.

20. Значення і функції перевірки, оцінювання знань та вмінь учнів з хімії. Методи перевірки знань та вмінь з хімії. Види перевірок, їх функція.

21. Значення і завдання планування навчальної роботи з хімії. Види планування. Конспект уроку. Підготовка вчителя до складання конспекту уроку.

22. Значення і функції позаурочної роботи з хімії в системі хімічної освіти. Основні форми позаурочної роботи, їх оптимізація на сучасному етапі навчання хімії.

23. Методика формування понять про атоми, хімічні елементи, молекули та інші структурні одиниці речовини.

24. Методика формування понять про хімічну реакцію.

25. Методика проведення узагальнення. Особливості методики підготовки і проведення уроків узагальнення знань і вмінь з неорганічної і органічної хімії.

4. Список рекомендованих джерел

Основні

1. Загальна та неорганічна хімія / О.М. Степаненко, А.Г. Рейтер, В.М. Ледовський, С.В. Іванов: В 2-х ч. – К.: Педагогічна преса, 2000. – Ч. I. – 568 с. Ч. II. – 783 с.
2. Телегуз В.С. Основи загальної хімії: для студентів хімічних спеціальностей вузів. – К.: Новий світ, 2000. – 424 с.
3. Ластухін Ю.О. Органічна хімія / Ю.О. Ластухін, С.А. Воронов. – Львів: Центр Європи. – 2009. – 868 с.
4. Ластухін Ю.О. Хімія природних органічних сполук / Ю.О. Ластухін. – Львів: Інтелект-захід. – 2004. – 557 с.
5. Речицький О. Н., Решнова С.Ф. Від будови до синтезу органічних сполук. – Херсон: ХДУ, 2015. – 400 с.
6. Речицький О.Н. Реакційна здатність органічних сполук та напрямки проходження деяких органічних реакцій / О.Н. Речицький. – Херсон: Видавництво ХДУ. – 2002. – 76 с.
7. Речицький О.Н. Органічна хімія / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ХДУ, 2014. – т. 1. – 438 с. – т. 2. – 442 с. – т. 3. – 274 с.
8. Толмачова В.С. Сучасна термінологія та номенклатура органічних сполук / В.С. Толмачова, О.М. Ковтун, М.Ю. Корнілов, О.В. Гордієнко, С.В. Василенко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. – 2008. – 172 с.
9. Чирва В.Я. Органічна хімія / В.Я. Чирва, С.М. Ярмолук, Н.В. Толкачова, О.Є. Земляков. – Львів: Бак. – 2009. – 996 с.
10. Методика навчання хімії: навчально-методичний комплект : навчально-методичний посібник / Авт.-укладач Самойленко П. В. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 320 с.
URL: <http://surl.li/bhlzlj>
11. Навчання хімії учнів основної школи: методичний посібник / Величко Л.П., Вороненко Т.І., Нетрибійчук О.С.. — К.: «КОНВІ ПРИНТ», 2019 — 192 с.
URL: <http://surl.li/cinnq>

Додаткові

12. General and Inorganic Chemistry [Текст] : Textbook / V. O. Kalibabchuk [et al.] ; ed. V. O. Kalibabchuk. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2019. – 455 p.
13. Кириченко В.І. Загальна хімія: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2005. – 639 с.
14. Скопенко В.В., Савранський Л.І. Координаційна хімія: Підручник. – К.: Либідь, 2004. – 424 с.
15. Попович Т.А. Неорганічна хімія (Частина 1. Неметали): Практикум з неорганічної хімії для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання на пряму підготовки Хімія*. – Херсон: Гринь Д.С., 2013. – 210 с.
16. Неділько С.А., Попель П.П. Загальна та неорганічна хімія: задачі та вправи: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2001. – 400 с.
17. Бондарчук Ю.В. Посібник з загальної та неорганічної хімії: Методичне видання. – Херсон : Айлант, 2001.-100с.
18. Аналітична хімія. Теоретичні основи якісного та кількісного аналізу: навч.-метод. посібник / М.В. Шевряков, М.В. Повстяний, Б.В. Яковленко, Т.А. Попович. – Херсон: Атлант, 2013. – 404 с.
19. Староста В.І., Ярошенко О.Г. Тестові завдання з методики навчання хімії: Навчальний посібник. – К.: Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2013. – 75 с.
URL: <http://surl.li/cinnj>
20. Пасічник М.В., Юцишина Г.М., Гаркович О.Л. Методика навчання хімії

навчальний посібник. - Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського 2018. - 260с.
URL:<http://surl.li/cinot>

21. Шиян Н.І. Шкільний курс хімії та методика його викладання: навчальний посібник – Ч. 1 / Н.І. Шиян – Полтава, 2018. – 308 с.
URL:<http://surl.li/cinqz>

Інтернет-джерела

22. Coursera: General Chemistry: Concept Development and Application Rice University
URL: <https://www.coursera.org/learn/general-chemistry>
23. The world's leading digital platform for science education Labster
URL: <https://my.labster.com/course/6366ca64739963bf0a33b8a0/overview>
24. Z.X.Chen, Y.Li, F.Huang Review: Persistent and Stable Organic Radicals: Design, Synthesis, and Applications
URL:<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2451929420304885>
25. Yanovska, A., Artyukhov, A., Vakal, S., Vakal, V., Shkola, V. Encapsulated organic–mineral fertilizers with nanoporous structure (2022) Applied Nanoscience (Switzerland), 12 (4), pp. 1275-1283.
URL: <https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2022ApNan..12.1275Y/abstract>
26. Кириченко В.І. Загальна хімія: навч. посіб. / В.І. Кириченко – К.: Вища шк., 2005.– 639 с.
URL:<https://ua1lib.org/book/2721678/fa6cfd>
27. Романова Н. В. Загальна та неорганічна хімія. Практикум : навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 208 с.
URL: https://www.studmed.ru/romanova-nv-zagalna-neorganchna-hmya_effb416e94e.html
28. Степаненко О. М., Рейтер А. Г., Ледовський В. М., Іванов С. В. Загальна та неорганічна хімія : підручник в 2-х ч. К. : Педагогічна преса, 2000. Ч. І. 568 с.
URL: https://www.studmed.ru/stepanenko-om-zagalna-ta-neorganchna-hmya-1-tom_4baba54bf75.html
29. Речицький О.Н. Органічна хімія / О.Н. Речицький, С.Ф. Решнова. – Херсон: ХДУ, 2014. – т. 1. – 438 с. – т. 2. – 442 с. – т. 3. – 274 с.
URL:<http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7682/%d0%9c%d0%90%d0%9a%d0%95%d0%a2-%d0%be%d1%80%d0%b3%20%d1%85%d0%b8%d0%bc%d0%b8%d1%8f%20%d0%b2%20%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%85%20%d1%87%d0%b0%d1%81%d1%82%d1%8c%201%20%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bb.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
URL:<http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7683/%d0%9c%d0%90%d0%9a%d0%95%d0%a2-%d0%be%d1%80%d0%b3%20%d1%85%d0%b8%d0%bc%d0%b8%d1%8f%20%d0%b2%20%20%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%85%20%d1%87%d0%b0%d1%81%d1%82%d1%8c%202%20%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bb.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
URL:<http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7684/%d0%9c%d0%90%d0%9a%d0%95%d0%a2-%d0%be%d1%80%d0%b3%20%d1%85%d0%b8%d0%bc%d0%b8%d1%8f%20%d0%b2%20%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%85%20%d1%87%d0%b0%d1%81%d1%82%d1%8c%202%20%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bb.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

[1%81%d1%82%d1%8c%203%20%d0%b2%d0%b8%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%bb.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1332-12#n17)

30. Державний стандарт базової середньої освіти
URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
31. Правила безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії загальноосвітніх навчальних закладів.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1332-12#n17>
32. Електронні версії підручників хімія 7 клас
URL: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/elektronni-versiyi%20-pidruchnikiv-dlya-uchniv-7-h-klasiv-2/himiya-7-klas/>
33. Електронні версії підручників хімія 8 клас
URL: <https://imzo.gov.ua/elektronni-versiyi-pidruchnikiv-dlya-uchniv-8-h-klasiv/himiya%20-8-klas/>
34. Електронні версії підручників хімія 9 клас
URL: https://portfel.info/load/9_klas/khimija/135
35. Електронні версії підручників хімія 10 клас
URL: https://portfel.info/load/10_klas/khimija/33
36. Електронні версії підручників хімія 11 клас
URL: https://portfel.info/load/11_klas/khimija/25
37. Величко Л.П. Хімія 7-11 клас. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів /Л.П. Величко, О.Г.Ярошенко. – Київ: Ірпінь, 2004. – 32с.
URL: <https://4book.org/uchebniki-ukraina/11-klass/1558-pidruchnik-khimiya-11-klas-velichko>
38. Ярошенко О.Г. Хімія (підручник) 7 клас, Київ : Станіца, 2007.
URL: https://portfel.info/load/7_klas/khimija/jaroshenko/172-1-0-3289
39. Решнова С.Ф., Вишневська Л.В., Бачківський І.П. Задачі з методики викладання шкільного курсу хімії: Для студ. спец. 6.01 01 03 ПМСО Хімія, - Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – 70 с
URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/.pdf?sequence=1>
40. Попель П.П., Крикля Л.С. Хімія (підручник) 8 клас, Київ : Видавничий центр “Академія”, 2008
URL: <https://4book.org/uchebniki-ukraina/8-klass/2416-khimiya-8-klas-popel-2016>
41. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України.
URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
фахового вступного випробування з
«Неорганічної та органічної хімії. Методики навчання хімії»

1. Порядок проведення вступного випробування.
 - 1.1. Абітурієнт одержує білет, в якому є три завдання.
 - 1.2. Після підготовки конспекту відповідей на теоретичні питання відбувається співбесіда абітурієнта з членами комісії.
2. Порядок оцінювання відповідей.
 - 2.1. Члени комісії оцінюють теоретичну підготовку абітурієнта. Відповіді оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

Максимальна кількість балів з фахового вступного випробування з «Неорганічної та органічної хімії. Методики навчання хімії» - **200 б.** і складається:

1. Відповідь на питання №1 – 200 б.
2. Відповідь на питання №2 – 200 б.
3. Відповідь на питання №3 – 200 б.

Підсумкова оцінка з фахового вступного випробування розраховується як **середнє значення суми балів за трьома питаннями.**

Шкала оцінювання
фахового вступного випробування з
«Неорганічної та органічної хімії. Методики навчання хімії»

№ п/п	Питання	Кількість балів		Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
		Максимальна сума балів	Шкала балів			
1.	Відповідь на питання №1	200	180–200 160-179 140-159 120-139 100-119 50-99 0-49	A B C D E FX F	Excellent Good Good Satisfactory Satisfactory Fail Fail	Відмінно Добре Добре Задовільно Задовільно Незадовільно Незадовільно
2.	Відповідь на питання №2	200	180–200 160-179 140-159 120-139 100-119 50-99 0-49	A B C D E FX F	Excellent Good Good Satisfactory Satisfactory Fail Fail	Відмінно Добре Добре Задовільно Задовільно Незадовільно Незадовільно
3	Відповідь на питання №3	200	180–200 160-179 140-159 120-139 100-119 50-99 0-49	A B C D E FX F	Excellent Good Good Satisfactory Satisfactory Fail Fail	Відмінно Добре Добре Задовільно Задовільно Незадовільно Незадовільно

Всього	200 (розраховується середнє значення суми балів за трьома питаннями)	180–200 160-179 140-159 120-139 100-119 50-99 0-49	A B C Д E FX F	Excellent Good Good Satisfactory Satisfactory Fail Fail	Відмінно Добре Добре Задовільно Задовільно Незадовільно Незадовільно
--------	--	--	----------------------------------	---	--

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З НЕОРГАНІЧНОЇ ТА ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ, МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ХІМІЇ

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/ National grade	Характеристики критеріїв оцінювання знань
180-200	A	Excellent	Відмінно	Абітурієнт має глибокі міцні і системні знання фактів, понять, законів, теорій курсу хімії та уміє усвідомлено їх застосовувати; знає хімічну мову і уміє нею користуватись; може встановлювати змістовно-логічні зв'язки між елементами теоретичних знань, відмінність між головним і другорядним, суттєвим і несуттєвим; вміє застосовувати набуті знання в проблемних ситуаціях. Відповідь повна, матеріал викладено у повній логічній послідовності літературною мовою.
160-179	B	Good	Добре	Абітурієнт має міцні глибокі і системні знання з усього теоретичного курсу хімії, уміє усвідомлено їх застосовувати. Відповідь відповідає вимогам до оцінки «5», але містить декілька несуттєвих помилок, які не впливають на змістовно-логічне викладення матеріалу.
140-159	C			Абітурієнт знає програмний матеріал. Допускає несуттєві помилки при встановлюванні змістовно-логічних зв'язків між елементами теоретичних знань. Відповідь повна. При цьому допущено дві-три помилки, які не впливають на змістовно-логічне викладення наступного матеріалу.
120-139	D	Satisfactory	Задовільно	Абітурієнт знає програмний матеріал, проте допускає суттєву помилку при викладенні змісту чи встановленні зв'язків між елементами теоретичних знань, допускає неточності при формулюванні визначень та

				положень.
100-119	E			Абітурієнт знає програмний матеріал, проте допускає суттєву помилку при викладенні змісту чи встановленні зв'язків між елементами теоретичних знань, допускає неточності при формулюванні визначень та положень.
50-99	FX	Fail	Незадовільно	Абітурієнт має фрагментарні знання з усього курсу хімії, понятійний апарат несформований, слабе володіння хімічною мовою.
0-49	F			Абітурієнт не має знань зі значної частини навчального матеріалу; допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

Затверджено на засіданні кафедри (протокол № 9 від 03.04.2023)

Укладачка програми:

Тетяна ПОПОВИЧ

голова фахової атестаційної комісії,
в.о. завідувачки кафедри хімії та фармації,
доцентка, кандидатка технічних наук